
MEDIA i DZIENNIKARSTWO W XX wieku

Studia i szkice

pod redakcją

Michała Kaczmarczyka
i Magdaleny Boczkowskiej

Media i dziennikarstwo w XX wieku

Studia i szkice

pod redakcją Michała Kaczmarczyka i Magdaleny Boczkowskiej

Media i dziennikarstwo w XX wieku

Studia i szkice

pod redakcją Michała Kaczmarczyka i Magdaleny Boczkowskiej

Sosnowiec 2015

Recenzent:

prof. dr hab. Krystyna Kossakowska-Jarosz

Redaktor Oficyny Wydawniczej „Humanitas”:

Danuta Dziewięcka

Współpraca redakcyjna:

Piotr Celej

Grażyna Kaczmarczyk

Projekt okładki:

Bartłomiej Dudek

Copyright by

Oficina Wydawnicza „Humanitas”

ul. Kilińskiego 43

41-200 Sosnowiec

tel.: 32 363 12 25

e-mail: wydawnictwo@humanitas.edu.pl

dystribucja@humanitas.edu.pl

ISBN: 978-83-64788-65-9

Publikacja przygotowana w ramach działalności
Sekcji Historii Mediów Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej

Sosnowiec 2015

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

Część I

Historia prasy, historia w prasie

Judyta Ewa Perczak

Polska prasa ezoteryczna w dwudziestoleciu międzywojennym	11
---	----

Krzysztof Wasilewski

„Po prostu” i „Wiadomości Kulturalne” – dwie nieudane próby reaktywacji pisma społeczno-kulturalnego po 1989 roku	25
--	----

Jacek Wojsław

„Głos Wybrzeża” lokalnym narzędziem partyjnej propagandy w okresie sierpniowego przełomu (1980)	37
--	----

Artur Trudzik

Rekonstrukcja historii – prasa muzyczna jako pomijany segment prasy wydawanej oficjalnie w stanie wojennym	57
---	----

Justyna Kubik

Rynek prasowy ziemi strzeleckiej w XX wieku	79
---	----

Anna Mlekodaj

O rozwoju i funkcji prasy regionalnej w XX wieku – na przykładzie Podhala	91
---	----

Część II

Od Marconiego do Zuckerberga

Jan Beliczyński

Determinanty rozwoju radia w Polsce w dwudziestoleciu międzywojennym	105
--	-----

Agnieszka Barczyk

Złote czasy łódzkiej telewizji – ŁOT w latach 1956–1986	127
---	-----

Halina Klepacz, Edyta Nowak-Jamróż

Nowe media – krótka historia Internetu i próby jego prawnej regulacji	147
---	-----

Halina Klepacz, Anita Usielska

Facebook jako konsekwencja ewolucji w komunikacji społecznej.....	161
---	-----

Część III

Media w otoczeniu prawnym i politycznym

Agnieszka Grzesiok-Horosz

Ustawodawstwo prasowe w Polsce w XX wieku 175

Bolesław Sprengel

Prasa i radio w działalności Policji Państwowej w latach 1919–1939..... 189

Wiesław Sonczyk

Zmiana relacji między państwem a systemem medialnym po roku 1990
(próba charakterystyki i oceny)..... 203

Część IV

Język, gatunki i funkcje komunikacji społecznej

Małgorzata Kita

Wiek XX: doba medialna w rozwoju polszczyzny 221

Karolina Karbownik

Internet jako nowy determinant komunikacji między mediami a odbiorcami mediów 235

Agnieszka Miernik, Anna Wileczek

Od oświecenia do „uwodzenia”... Ewolucja strategii perswazyjnych
w czasopiśmie dla najmłodszych w ostatnim dwudziestoleciu XX wieku..... 247

Małgorzata Posyłek

Strength of propaganda and manipulation – role of media in development of Hitler’s myth..... 261

Wstęp

Od czasów, gdy w połowie XV wieku moguncki złotnik i drukarz Jan Gutenberg z powodzeniem zastosował ruchomą czcionkę drukarską, minęło ponad pięćset lat. Przez ten czas prasa przeszła długą i skomplikowaną drogę, ewoluując od modelu elitarnego po masowy i przeistaczając się z narzędzia wpływu społeczno-politycznego władców i kościoła w instrument demokratycznego, dwukierunkowego komunikowania się. Jak słusznie zauważają Marek Jabłonowski i Tomasz Gackowski, wpływ na zmianę charakteru prasy miały nie tylko istotne wydarzenia historyczne, wielkie procesy społeczne czy też przeobrażenia ustrojowo-polityczne, na które najczęściej zwracają uwagę historycy mediów, ale także wielka rewolucja technologiczna, która nastąpiła w XX wieku i sprawiła, że prasa – z każdą kolejną dekadą – przestawała być jedynym środkiem masowego przekazu, a panorama dostępnych i – co najważniejsze – odgrywających aktywną rolę społeczną, polityczną i kulturową narzędzi medialnych, ulegała systematycznemu poszerzaniu i stałej dywersyfikacji¹. Wiek XX przyniósł w świecie mediów zmiany na niespotykaną dotąd skalę. Stulecie dwóch globalnych konfliktów zbrojnych, dwóch totalitaryzmów, ale i wielkich procesów demokratyzacji, globalizacji, rewolucji obyczajowej, technologicznej i kulturowej przepełnione było wydarzeniami, które w sposób równie przełomowy, jak ruchome czcionki Gutenberga, przeobraziły oblicze mediów masowych.

Oddajemy do rąk Szanownych Czytelników pracę zbiorową *Media i dziennikarstwo w XX wieku. Studia i szkice*, poświęconą dziejom komunikacji społecznej w minionym, jakże ważnym dla rozwoju mediów, stuleciu. Autorzy, którzy opracowali poszczególne rozdziały, dokonali analizy owych dziejów w dwóch, równoległych perspektywach: historii poszczególnych mediów (prasy, radia, telewizji, filmu, Internetu) oraz ogólnej historii komunikacji. Założeniem książki, w której znalazły się artykuły naukowe i komunikaty przygotowane przez badaczy reprezentujących ośrodki akademickie z całej Polski i wiele różnych dyscyplin naukowych (m.in. historię, politologię, socjologię, językoznawstwo), jest przedstawienie problematyki historycznoprasowej w ujęciu interdyscyplinarnym. Niniejsza publikacja powstała z inicjatywy Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu oraz Sekcji Historii Mediów Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Do udziału w pracy nad niniejszym tomem zaprosiliśmy autorów, którzy zechcieli ogłosić drukiem teksty dotyczące m.in. zagadnień ewolucji mediów i gatunków wypowiedzi medialnej w XX wieku, zjawisk i procesów występujących w mediach i dziennikarstwie w minionym stuleciu, historii poszczególnych typów oraz narzędzi komunikacji masowej, wpływu mediów na zjawiska o charakterze społecznym, kulturowym i politycznym (w perspektywie historycznej), kształtowania się i rozwoju kultury dziennikarskiej w XX wieku oraz czynników determinujących rozwój mediów i komunikacji społecznej w minionym stuleciu. Mamy nadzieję, że pomieszczone w tomie teksty pozwolą poznać

¹ M. Jabłonowski, T. Gackowski, *Tożsamość nauk o mediach. Obszary, postulatory, perspektywy*, „Studia Medioznawcze” 2012, nr 2.